

ST·OLAV

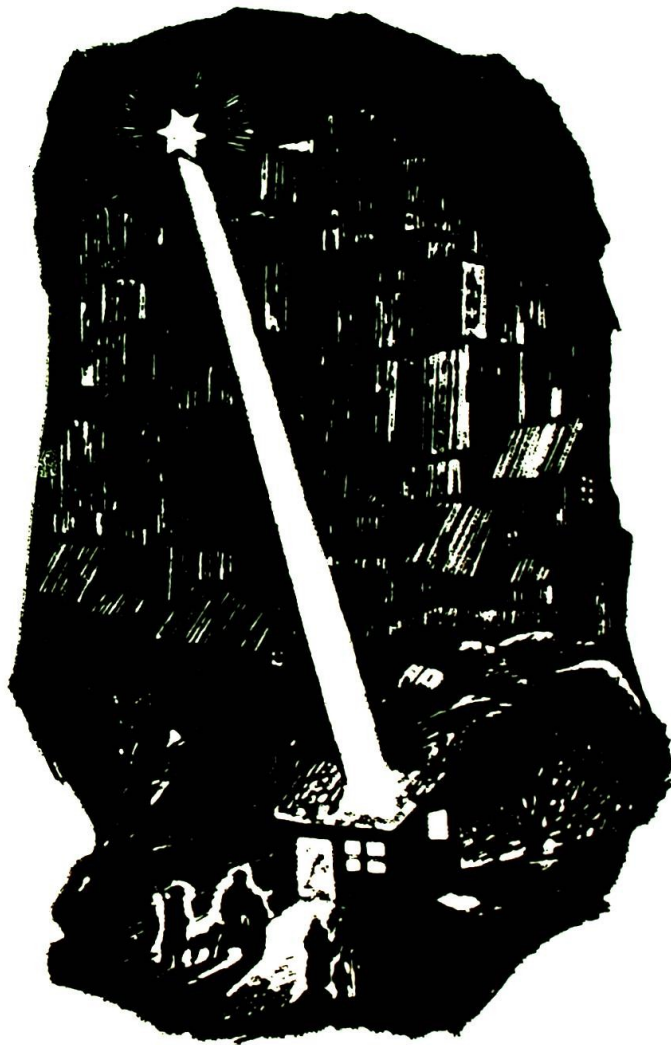
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 23/24

85. ARGANG

8. DESEMBER

1973

Helliggjør det nye kirkeåret

ADV

Kjære troende.

Det nye kirkeår er begynt. Parolen er: å helliggjøre det. Det konkrete program: omvendelse, fornyelse, forsoning.

Det dreier seg med andre ord ikke om strukturendringer, om en omorganisering eller om hvorledes vi skal bli mere tidsmessige på dette eller hint område, men om våre personlige holdninger, om vårt forhold til Gud og nesten. Det dreier seg om kristendommens evig påtrengende anliggende: å gjøre bot og få et nytt hjerte. Vi vet at den moderne verden med stor oppfinnsomhet har påtatt seg å være sin egen lykkes smed. Tilbudene og formelene er legio, bare lykken uteblir. Kanskje aller mest vi i den vestlige verden, som har løpt linen lengst, har fått smake at lede og ikke lykke oftest er lønnen for vår streben. Det kristne menneskes bestemmelse er én: forenningen med Kristus. De utallige distraksjoner som pådyttes vår tilværelse gjør oss tomme og rådvile i den grad vi hengir oss til dem. Det blir tydeligvis vanskeligere og vanskeligere å være menneske i et samfunn som vårt og samtidig helstøpt kristen. Vi trenger hjelp og må vedgå at så er tilfelle. Det er dette vi kaller beskjedenhet eller endog ydmykhet. Det svir for sivilisasjonens herre å måtte erkjenne at han er liten og svak, selv om han kan sette gravemaskiner på månen. Det hellige År skal hjelpe oss til erkjennelse av den essensielle sannhet at det er Gud som gir oss vår lykke. Derfor må vi omvende oss til ham, for å ta imot av ham. Dypest sett består vårt kristenliv av en lang rekke slike konversjoner; noen går dypere og får varig betydning. En av grunn-tankene med de hellige År, fire ganger i hvert århundre, er å skape forutsetningene for en slik dyptgående varig

omvendelse som vil arte seg forskjellig for den enkelte. Men felles for all ekte omvendelse er en sann indre fornyelse. All fornyelse i Kirken, selv alt det Vatikankonsilet har frembrakt av smått og stort, kan bare bli meningsfylt hvis den gjenspeiler en menneskelig, en sjelens og sinnets fornyelse. Vår omvendelse vil bære fornyelsens frukter om vi bare går inn for det. Om dette vil vi få høre mere i tiden som kommer. Viktig er det at vi bruker vår fantasi og tar kontakt med hverandre, tenker etter hva vi kan gjøre især i den sammenheng vi lever og virker i.

Vi ser at det hellige Års tre grunn-tanker: omvendelse, fornyelse, forsoning, bærer i seg en linje: fra vår sjels dyp hvor vi står ansikt til ansikt med Gud, gjennom fornyelsen av vårt sinn og handlingsmønster til den menneskelige relasjon. Forsoningen med Gud skjer fyldest i vår omvendelse og fornyelse. Forsoningen med nesten stiller nye og uoversiktelige krav: først og fremst en grunnørlig vilje til rettferdighet, men også et kjærlig ønske om å være åpen mot andre, mot mennesker vi ikke ser, som har vært luft for oss, men som i kraft av at også de er Kristi brødre og søstre har krav på oss. Denne forbrødring skulle finne sted fra enkeltmenneske til enkeltmenneske, fra gruppe til gruppe, fra kirkesamfunn til kirkesamfunn, ja, hvorfor ikke: fra nasjon til nasjon.

Jeg ber Gud velsigne oss, at vi hver på vår plass må evne å leve opp til denne utfordring, at vi hver især må være istand til å utrette noe.

Med ønske om en velsignet Jul og alt godt for det kommende År.

† JOHN W. GRAN
Biskop.

Det sner.

Et hvitt teppe legger seg over land og by.

Det er kaldt.

Alle vann er tildekket med is.

«Is og sne, lovpris Herren.

Ild og hagl, lovpris Herren.

Vind og storm, lovpris Herren.»

MENNESKE! Lovpris Herren!

Lys spiller seg i sneen, glittrer i gater og girlander. Vinduene er fulle av gaver. De roper: «Kom inn. Ta oss med.» Mennesker sulter. Mennesker tørster. Tørken har drept deres høst. Drept deres kveg. «Sett at en bror eller søster — manglet mat for dagen, og en av dere sa:

Farvel, ha det godt —

spis dere mette, —

men ikke ga dem det

kroppen trengte?

Hva nytte var det i det?»

Hilsen og gratulasjoner til p. van der Burg som har 50 års jubileum som prest den 24. desember

Red.

ENT

En klovn

Menneskene gikk i mørket.
Arhundre etter århundre.
«Et lys skine i mørket.
Men mørket forsto det ikke.»
I totusen år har LYSET skint i mørket.
I en mørk oldtid.
I en mørk middelalder.
I en mørk nåtid.
Ser VI lyset?
Ser vi det skinne og lyse?
«Deres øyne var bundet
så de kjente HAM ikke igjen.»

A advent — ventetid?
På hva venter vi?
På LYSET?
Det er der!
Det skinner!
Det lyser!
Over land og strand.
Over by og bygd.
«En jomfru skal bli mor
og føde en sønn.
Hans navn skal være Emmanuel.»
«Det sanne lys.
Det som opplyser hvert menneske.
Kom selv til verden.»
«Ordet ble menneske
og oppslo sin bolig blant oss.»

T a ham imot!
«Rydd veien for Herren!
Gjør Hans stier rette!»
Møysommelig arbeid?
Javisst er det det.
Vi blir aldri ferdig med det.
«Vårt livs tid,
den er sytti år.
Når der er megen styrke,
åtti år.
Og dets herlighet er møye.»
Hele vårt liv er ADVENT.
Vi venter på KYRIOS-HERREN
som skal komme
med makt og
med herlighet.

F. J. FISCHEDICK.

En god venn av meg som er medarbeider i en Oslo-avis kom forleden tilbake fra en reportasjereise i Afrika — med en spesiell klovnehistorie.

Den gruppen han hadde vært i hadde et sted blitt guidet av en ung mørkhudet pike. Han hadde lagt merke til at hun alltid gikk med en liten Maria-medalje om halsen.

Selv er han ikke-katolikk.

En aften de alle spiste sammen, sa hun plutselig til ham: ..

.. — De er katolikk, ikke sant?

Min venn hadde sett noe forbløffet på henne. Han spurte:

— Hvorfor i all verden tror De det?

Hun svarte med en gang:

— De ser så alvorlig ut.

Og dette kom da min venn hjem for å fortelle meg, en klovn. Han hadde vel aldri regnet det som et sætrekk ved meg.

Han sa:

— Dere ser da ikke så alvorlige ut. Ikke du ihvertfall.

Jeg kan godt forstå ham. Men jeg sa det ikke, han kan jo heller gruble litt på det problemet når han får tid.

Og i mellomtiden har jeg funnet frem en ganske annen historie, for å smile:

Det sies at en tysk kunstmaler engang møtte pave Leo XIII og fikk anledning til å male hans portrett.

Paven satt noen timer for ham, bildet ble ferdig — og Leo XIII fikk se det før kunstneren pakket inn sitt verk.

Joda, paven nikket vennlig. Maleren spurte om han ikke ville skrive noen ord bak på også — som en hilsen. Joda, paven skrev.

Han skrev sitt navn: Leo XIII og en henvisning til noen ord fra Lukas.

Maleren stammet og takket og bukket og ilte med bildet tilbake til sitt hotell for å finne en Bibel.

Skjelvende slo han opp stedet, der sto det omtrent dette:

«Frykt ikke. Det er meg.»

Vel, så er vi kanskje tilbake ved utgangspunktet, dette at vi er så alvorlige.

Og av og til er også vi alvorlige, det skulle bare mangle.

Men av og til kan det nok hende at vi bare minnes gode historier, om andre katolikker.

Jeg håper at noen forteller den unge afrikanske guiden en slik historie en gang.

KALD DAG

Odd Abrahamsens diktsamling i år heter TIL FRANZ AV ASSISI og inneholder en rekke fine små ting, blant annet dette han har kalt Kald dag:

Først her og gjennom all fortvilelse
er vi til for hverandre,
som i mørke rom av stillhet for tankene
er vi hvert ord til hverandre,
som bryter seg vei gjennom frost og grålys
fordi du er til og renser et sted i meg
i en verden der den døde vinden jager frem.

Søndag 2. desember ble det nyinnredete katolske kapell
i Moss innviet av biskopen

«VI ER BLITT MER

Portrettintervju med

Av Age Rønning

Visste De at bispedømmets nye generalvikar, monsignore Franz Josef Fischedick opprinnelig var ansatt som ekspeditør i et medisinaldrogeri i Tyskland?

At han altså har skiftet yrke?

Denne apoteker bestemte seg ikke til å bli prest før han var 28 år gammel. Han kom ut av Tyskland like før Hitler-tiden, studerte i Sveits, ble presteviet og havnet i Norge. Som ung prest i Akersveien før krigen, som sogneprest i Haugesund i lange og vanskelige krigsår og siden på viktige poster i Oslo og Bergen har han gjennomlevet atskillige stormvær.

Men hverken krig og trusler eller senere uro ved Konsil-oppbruddet har øyensynlig slått ut den tidligere drogeri-ekspeditøren. Tvert imot. I de siste år har han, om jeg får lov til å si det, foretatt et nytt og viktig skifte i sitt liv:

I den alder hvor folk i drogeribransjen og mange andre steder slår seg til ro og tenker på pensjonsalderen, har han forstått og aktivt hilst velkommen en ny tid i Kirken. På sin gamle buldrende måte, men samtidig med en ny mildhet og forståelse.

Med et fint ord heter det avklaring.

For Fischedick (som på det store plan for hele den katolske kirke) har dette vært et lykkelig skifte. Fra en mer streng tid til dagens situasjon hvor nøkkelordet er *felleskap*.

De siste ni år har han med betydelig hell praktisert dette fellesskap i menigheten i Bergen.

— Savner De Bergen?

— De må ikke spørre meg sånn. Jeg var i forrige uke i Bergen en dag. Reiste med nattoget tilbake. Da våknet jeg mens toget sto på en stasjon, og da tenkte jeg tilfreds: Å, nå er vi på Voss, nå er vi snart i Bergen. (I virkeligheten var jeg underveis i motsatt retning.) Så i mitt dypeste dype... Men jeg kan ikke si at jeg egentlig lengter. Det er ikke min intensjon å lengte etter noe. Det ligger ikke for meg. Nå har jeg sagt ja til biskopen, og da tar jeg den stillingen jeg får. Og gjør så godt som jeg kan.

— Men når De tenker tilbake på de postene De har vært — er det da ikke noen av disse stedene som De tenker på med særlig...?

— Jovisst. Da må jeg gi Bergen fortrinnsrett. Den tiden jeg var der var en fin tid, en tid med nye aktiviteter i menigheten. Det ble dannet et menighetsråd. Vi fikk et samarbeide mellom prester og legfolk og en virksomhet som jeg aldri har opplevd før. Vi begynte med familiermesser, vi fikk ominnredet menighetslokalet i prestegården og kom sammen til kirkekaffe, fremmede ble trukket inn. Akkurat nå står en ung mann fra Ceylon på listen for valg til menighetsrådet.

Fellesskapsfølelsen, den har vokst i St. Pauls menighet i Bergen. Både pastor Beckers og jeg talte ofte om dette fellesskapet i våre prekener. Det er en følelse som er avgjørende for en menighets eksistens.

— Tror De ikke at mangelen på denne fellesskapsfølelsen her hjemme gjorde de første årene etter Konsilet litt skarpe i kantene?

— Jo. Men alt måtte ha sin løpetid. Det var heller ikke lett for oss prester å omstille oss. Da vi fattet at vi i legfolk hadde mennesker som ville ta medansvar, var det en virkelig stor ting.

Da jeg tok opp disse tingene i St. Pauls menighet og fremla Konsilets ideer der, så fenget det som en ild. Også i det økonomiske, på alle områder. Menigheten ble seg sitt ansvar bevisst. Så og si på egen hånd startet legfolk en aksjon med en liten finanskomité for å få alle husstander til å erklære at de ville gi et bidrag. Stort eller lite, ingen skulle være tvunget til det. Det viktigste var at hver husstand som på en eller annen måte føler seg knyttet til menigheten gir et lite bidrag hvert år. Og det er allerede kommet inn det som utgjorde hele budsjettet da jeg i 1964 kom til Bergen.

— Er ikke dette en fantastisk bra utvikling?

— Jovisst. Og vi har flere menigheter i bispedømmet hvor det går sånn nå. (Han nevner Stavanger, St. Hallvard i Oslo osv.)

Jeg var imponert av St. Hallvard, var med i feiringen av en konselebreret messe der. Man merker dette fellesskapet rundt alteret hvor alle synger eller lytter — ah, det var en messe. Det var noe annet den tiden da prestene sto på avstand og mumlet. Det var det som gjorde at vi forandret St. Paul kirke også. Vi var alle skeptiske til å begynne med, men til syvende og sist skjønnte vi at vi måtte gå radikalt til verks og gjøre kirken om til en stor, åpen hall hvor alle kan være med. (Alteret har menigheten betalt ved en ekstra innsamling som innbrakte 10 000 kroner, alteret, i rød, norsk granitt kostet mellom 9 000 og 10 000.)

— De nevnte nettopp mannen fra Ceylon som står på valg til menighetsrådet. St. Olav har hatt et spesialnummer om «de fremmede» — er ikke dette et meget stort problem for norske katolikker? Eller overdimensjonerer vi saken?

— Visst er det et stort problem. Det er noe forskjellig selvfølgelig fra sted til sted. Men problemet er jo blant annet at vi ikke blir kjent med de fremmede som ikke har kontakt med Kirken.

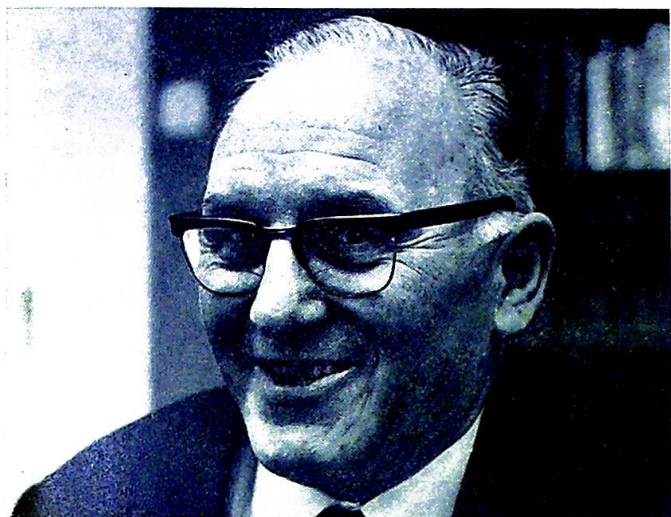
Det er fremmede som man ikke engang vet hvor bor. Utlendinger som ikke har meldt seg, som ikke praktiserer.

— Men det er fremdeles Kirkens ansvar å prøve å finne dem?

— Ja. Ingen tvil. Spørsmålet er bare *hvor* vi kan finne dem. Engang fikk jeg kontakt med en flokk polakker på kirketrappen. Det var etter messen, jeg sa: Kom med inn og få en kopp kaffe. Nå kommer de regelmessig.

MENNESKELIGE»

den nye generalvikaren

F ischedick var i Haugesund i åtte år, derav fem krigsår og vet hva det er tale om når det snakkes om isolerte prester.

— Jeg bodde alene i prestegården, var det flyalarm satt jeg om natten alene nede i kjelleren.

— Det var en vanskelig tid på mange måter?

— Ja, det var det. Men jeg setter likevel stor pris på mine år i Haugesund. De ga meg bedre innblikk i norsk mentalitet og norsk måte å leve på. Nettopp under okkupasjonen kom jeg også i nærmere kontakt med naboer.

Han har fått mange lovord for sin klare og faste holdning under krigen, han var da ennå tysk statsborger, men han tvilte ikke et sekund på Hitlers nederlag. Han var i kontakt med den norske undergrunnsbevegelsen og holdt ut under nazistrusler. — Jeg levde i stadig angst, sier han selv rett ut.

— Av og til var jeg i fare. De forsøkte å innrulle meg. Tyskerne hadde oppdaget at jeg var i Norge, og jeg fikk beskjed om å møte hos en tysk militærlege. Men denne legen hadde heldigvis en venn, en høyere offiser, som kom i kirken. Legen så på meg, sa: Den kan vi ikke bruke, De har brokk. Så stemplet han papiret med *Krigsudyktig*, la fingeren advarende på munnen for at jeg ikke skulle si noe, og jeg fikk gå.

Hvordan kom det seg at De kom til Norge?

— Det skyldtes biskop Offerdahl. Jeg var 28 år, hadde handelsutdannelse og arbeidet altså i et drogeri. Så leste jeg en dag et intervju med biskop Offerdahl i et tysk blad. Han ble spurt: Trenger De noe, herr biskop? Og han svarte: Jeg trenger prester, søstre og penger.

Det var begynnelsen. Jeg begynte å studere i 1932 i Sveits og ble år etter viet av en dominikanerbiskop som

hadde vært i Leningrad og hadde blitt utvist derfra. Han hadde dessuten, viste det seg senere, vært sammen med pater Lutz i noviciatet. Jeg fullførte hele utdannelsen utenfor Tyskland etter biskop Mangers ønske, det var allerede trøbbel i Tyskland da. Jeg ble viet i januar 1937 i Fribourg, to måneder senere avla jeg eksamen, under kryssforhør fra tre professorer.

— Fælt?

— Å, delvis var det fælt. Jeg fikk attest, men den kan jeg etter den siste flyttingen ikke finne lenger, den ligger vel et eller annet sted i arkivet.

— De er uten beviser i øyeblikket, hva?

Han ler, buldrende og godt:

— Uten beviser, ja.

— Hvordan var det å være i Akerveien den gangen?

— Nå, alt sammen var nytt, jeg kastet meg over det norske sprog. Holdt min første preken på norsk i St. Olav...

— Sa De noe sproglig gærnt? Alle gjør det første gangen når de ikke er barnefødt her?

— *Jeg har ikke sagt et eneste gærnt ord.*

V i snakker om St. Sunniva-skolen hvor han i mange år etter krigen var en velsett og aktet prest og lærer. Selv om de minste elevene ofte klarte å sjarmere ham i senk!

— Jeg har hørt at småklassene, når de var trette av religionsundervisning fikk Dem til å snakke om motorer?

— Nå, det kan kanskje ha hendt. Det var mange, mange hyggelige timer på St. Sunniva-skolen, det må jeg si.

— Hvordan ser De på dagens ungdom, de små som har vokst opp?

— Ah, man må ta dem som de er. Klapper man dem på skulderen og smiler til dem, da smiler de igjen.

Samtalen fortsetter, avslappet og springende, jeg noterer bare av og til noe han sier:

■ Jeg har hatt mye gleder som prest. Har sett menigheter vokse. Opplevet at vi alle har kommet mer på talefot med hverandre.

De verste årene? Det var krigstiden.

Vi er blitt mer menneskelige. Vi har ikke mer den absolutte kirkelige strenghet.

Alle som var med i det kirkelige maskineri virket strengere.

■ Hva en generalvikar egentlig er for noe? Hva ordet betyr? Kanskje man kan si jeg er en geistlig kontorsjef?

— Deres hobby er frimerker, hvor mange har De?

— Man spør ikke en samler om hvor mange merker han eier. Det er bare barn som regner på den måten.

Jeg holder på å bukke, som jeg ville ha gjort hvis han hadde buldret en slik irettesettelse for åtte, ni år siden.

Så ser jeg på ansiktet hans, og vi ler sammen.

Stavkirkene

AV ELLERT

Norske stavkirker. Dekor og utstyr av Roar Hauglid i serien Norske Minnesmerker, Dreyers forlag, 1973.

Stavkirkene, likesom vikingskipene, hører til klenodiene i vår kulturarv. Det er ting av enestående høy kunstnerisk kvalitet, som innenfor en ellers temmelig kulturfattig fortid, kan hevde seg med det beste som sammetids ble skapt i utlandet. Det hører med, likefullt som de store katedraller, til høyepunktene i den store middelalderske kulturutfoldelse.

Både kvaliteten og deres enestående status, har gjort dem til noe av et nasjonalsymbol. Fra de ble «gjenoppdaget» i nasjonalromantikkenes første tid for over hundre år siden, og til i dag, som de figurerer på turistbrosjyrer og farvede postkort, med kanskje et høydepunkt i dragestilens og den nasjonale selvbevissthets 1905-æra, har vi betraktet stavkirkene som et slags riksklenodie, et levende bevis på vår fortid som kulturfolk. Alle visste hvordan stavkirken så ut. Det var Borgundkirken, som reiste seg, gavl på gavl, tak over tak, med spir over apsis, omkranset av svalgang, og øverst, takrytter med fantastiske dragehoder.

Dette populærbildet på hvordan stavkirken skulle se ut har kanskje gjort den kunsthistoriske forskning en bjørnetjeneste. Det maskerte blant annet de mange varierende former for stavkirker vi har: De fleste er jo forholdsvis beskjedne enskipete kirkerom. Samtidig forsto man ikke klart — og det gjaldt ikke bare den opplyste legmann, men også forskerne — i hvilken grad selv de store klassisk utformede stavkirker forutsatte tidligere utviklingsstadier, der formsproget etterhvert kom til å modne seg. Heller ikke evnet en helt å bryte gjennom det nasjonale isolasjonsmoment, og se stavkirkene i deres europeiske og, spesielt, i deres nordiske kontekst. Herav fulgte en ganske stor usikkerhet i dateringene av både treskurden og selve byggverkene.

Urnes.

De siste årtier har bragt bl. a. gjennom utgravninger, mange nye forskningsresultater for dagen. Materialet har hopet seg opp, og vi ventet spent på å ha det verket i hendene, som kunne gi oss den fulle og autoriserte oversikten over hvor tingene i dag sto. Det verket er nå kommet, idet vi fra Riksantikvarens hånd har det første bind om de norske stavkirker, viet dekor og utstyr.

La det straks sies at det er blitt litt av en begivenhet. Først det materielle. Som vi kunne vente oss i serien Norske Minnesmerker er utstyret sitt egne verdig. Det store formatet, det gedigne bokkunstneriske utstyret, det rike fotografiske materialet, gir et monumentalitetens preg, som kler «standverket», selvom enkelte kanskje vil innvende at verket veier bokstavelig talt vel tungt (2.5 kilo på husholdningsvekten!). Innholdsmessig er heldigvis ikke boken, tross det rike og

offisielt standardverk. Tvertimot er det levende og personlig skrevet, og sammensatte materialet, noe dødt og bærer merke av forfatterens engasjerte holdning. På flere viktige punkter tar dr. Hauglid opp tidligere forestillinger til nyvurdering. Betegnende er hans konsekvente oppdatering av stavkirkene og deres dekor med fra 50 til 100 år. Undertegnede er ikke selv kompetent til å vurdere grunnlaget for en slik nydatering, men husker en bemerkning fra den kjente middelalderforsker, René Crozet, som uttalte sin store forbauselse over den tidligere datering som dengang var vanlig å tillegge våre norske stavkirker.

Utover dette, bringer denne fremstilling en betydelig nyvurdering spesielt på tre områder. Den setter stavkirkene på en overbevisende måte inn i den samtidige europeiske sammenheng, hvilket blant annet fører til en

rikdommer

DAHL O.P.

bekreftelse av stavkirkenes nydatering. Den antyder de flere stadier i den historiske utvikling som har gått forut for den fullt utformede søylestavkirke av Borgund typen. Den viser, spesielt i kapitlene om treskurden, men også i den forbigående omtale av byggeskikken, klart de regionale forskjeller. Samlet gir fremstillingen et helt anderledes sannsynlig og nyanisert bilde av fenomenet stavkirke.

Noe av det mest interessante i boken er omtalen av Urnes. På grunnlag av nye undersøkelser, fremlegger dr. Hauglid sin egen rekonstruksjon av den eldre kirke, hvis materialer og, spesielt, hvis vidunderlige portaler, er blitt innføydd i den nåværende bygning. Han daterer det eldre bygg nærmere vår tid med ca. 50 år, dvs. til like etter 1100. Dessuten foreslår han en identifikasjon av de to ornerte planker, som i dag står på kirkens nordside, som den tidligere kirkes sydportal. Meget fint analyserer dr. Hauglid den egenartede ornamentikk, der dyr og slangeformede vesener, vrir seg i 8-talls slynger. Han fører Urnesstilen tilbake på svenske forbilder, spesielt på de svenske runestener, selv om disse igjen bør ses i en videre kulturell ramme.

Den eldre Urneskirke og det stilfenomenet det inkarnerer, etterfølges av et «klassisk» mellomspill. Søylestavkirkenes, representert i første omgang av kirker som Kaupanger, Hafslo, Årdal og Fortun, liggende i Sogn, fremstår som stenbasilikaer overført til tre. De får en indre søylerekke, med baser (senere kapiteler), lisener, et «triforium» og buer, alt sammen formale elementer som overtas fra den samtidige stenarkitektur ute i Europa. Samtidig faller den rike dyreornamentikk bort. Her ser forfatteren et resultat av Kirkens nøkterne innflytelse, som forkaster den «hedenske» fantasi-verden. — Senere trenger imidlertid det yppige ornamentikke, som en tid «gikk under jorden», opp i dagens lys igjen. Dette fletter seg om portalenes sobre arkitektoniske ramme og vikler

den inn i et veldig nett av sammenhengne vingede drager og ranker. Resultatet er slike fabelportaler som Hopperstad og Stedje, — en type som igjen blir forbilde for mange andre.

Dr. Hauglid viser klart hvilken enestående stilling vestlandet og spesielt Sogn har inntatt i forhold til resten av landet. Kulturgeografisk hører Valdres, Gudbrandsdal og Hallingdal med til Vest-Norge og mottar de sterkeste impulser derfra. Det sannsynlige utgangspunkt og inspirasjonskilden for hele utviklingen er, imidlertid, Bergen og kongens og kirkens byggevirksomhet der.

Efter å ha behandlet i kapitler for seg, søyleportalene og de sjeldne men interessante billedportalene fra Setesdal og Telemark, tar forfatteren i bokens annen del opp annen utvendig dekor: «dragehode» og mønekam, takrytter, spontekning, svalganger, profilbruk, dørring og beslag. Deretter følger interiørets dekor og utstyr: alter, alterbaldakin og lektorium, maleri, tekstil og skulptur, døpefont og annet inventar. Tilslutt omtaler han klokke og klokkestøp.

Egentlig er det uventet å se hvor meget av utstyret fra stavkirkene er bevart, selv om meget er havnet på museer. En må forundres over at det i det hele var mulig innenfor stavkirkens trange rom, å samle så mange statuer, altere, skrin, lektorer med tilhørende baldakiner, tekstiler og andre gjenstander. En fullt utstyrt stavkirke var faktisk en miniatyr katedral, ikke bare i sin konstruksjon, men også i sitt utstyr; og ennå i dag kan den gi, det mange av de store stenkatedralene, forlengst ribbet for sine glassmalerier og sin billedrikdom, ikke kan, en opplevelse av det fortattede, middelalderske kirkerom.

Borgund.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

MYSTERIETS

En skulle tro at å utfolde seg om Julen, må være en ønskeoppgave for en teolog. Det er det forsåvidt også, eftersom vi ved en høytid som den, har en slik utfordrende anledning til å innfange noe konkret — noe så umiddelbart og intimt fengende innfor troens lys: *Ordet som ble kjød for vår skyld.*

Nå rommer samfulle tekster i kirkeåret, til helg som til hverdag, saktens også trossannheter og vitnesbyrd tilgjengelige for enhver opplatt sjel. En etter én gjenspeiler de jo, og formidler de, mysterier knyttet til Frelserens liv og gjerning. Men deres innerste trosinnhold og kjæreste utsagn får først sitt fulle lys når i julenatten på ny lyder over jorden: «I dag er deres Frelser født . . en glede osm skal bli *hele folket til del*» (Luk. 2).

Dette *glade budskap* — for et enkelt og vakkert navn! — er da heller ikke noe mindre enn den evige Guds store og blivende møte, i kjøds kledning, med sin menneskehet på jorden. Og dette ikke som et engangsbudskap til noen hyrder ute på marken. Nei, dette årlig tilbakevendende mysteriebudskap har lydt i en *himlenes egen Julaften* like fra tidenes morgen! Lar ikke en Johannes oss ane det, når han i sin prolog til Juledagens evangelium betror oss disse ord: «I *opphavet* var Ordet — Guds enbårne — og Ordet v a r Gud. Og dette Ord ble menneske av kjød og blod, og oppslo sin bolig blant oss. Hans guddomsglans har vi sett» (Joh. 1).

*

Skal vi dvele ved Julebudskapet i en ånd som svarer til dets virkelige vidnesbyrd, burde vi helst ty til slike enkle ord som vi nettopp møter hos evangelistene — ikke til de pompøse, høytflyvende formuleringer. For det lille Barnet som nå igjen skal bli kjød for oss gjennom troens engasjement, gjennom liturgiens skjønnhet og i våre hjerters opplevelse, det var jo selv så lite julekledd, der det lå på sitt stråleie — like nødtøftig som alle andre barn i de kår og på den tid. Men, ikke desto mindre, kunne vi såmen ha bruk for de mest sublimе, høylafte ord, skulle vi makte å kaste lys over Gudsforestillingens svimlende høyder og dybder. Særlig når Gud selv går hen og sier seg ett med det skjøre, dirrende lille Livet som skinte der gjemt under Betlehems himmel.

Men bare Den hellige skrift, med evangeliene i en stilling for seg, bærer denne tofoldige gaven i seg: *enkelthetens gave* — inspirert fra oven og til bredden fylt av Den hellige ånd; og *klarhetens og skjønnhetens gave* — badet i Åpenbaringsens nærllys.

Så burde da vel også vi søke enkelthetens vei, når vi skal plassere oss «evangelisk» i den kjødets og åndens Jul vi på ny skal innstille oss på å oppleve. Og samtidig bønnfalle om at klarhetens og skjønnhetens nådebevis fra Julens Herre må bli våre mest ønskede julegaver.

For å gå inn i det konkrete: Vi vil vel, de fleste av oss, tradisjonen tro, komme til å sitte med en god og givende Julaften bak oss — når vi kommer så langt — der lite eller ingenting manglet hverken på fantasi eller generøs omtanke. Men dermed kan vi selvfølgelig ikke vende tankene bort fra de utalte sjeler rundt på vår klode, som *ikke* fikk oppleve noen Julekveld: Som ingen julegaver fikk, ingen hilsen eller ønsker mottok — *til en høytid, kanskje, som ikke engang var der, eller ikke kom!*

Om vi bare kunne bote noe på det — om vi bare kunne komme til med våre ressurser av giverlyst og innebygd barmhjertighet: disse troens varmende dyder, sprunget ut fra selve miskunnets innbegrep i krybben, og som bare venter på å bli brukt *riktig!* For dessverre er det så at en i samme åndedrag kan fristes til å spørre: Hva *kan* vi mangen gang gjøre, enkeltvis eller samlet, i en verden så forherdet, vanstelt og bortskjemt at selv velferden snart knapt slipper til? Hvor snart bare kontantene teller og godtas som eneste velsette hjelp? — Like sikkert forblir det at den *virkelige nød* ennå er der, takkende for enhver håndsrekning. Og den må aldri mistolkes eller pruttes med, men spore oss til å øve det rette i et alltid givende, tjenende nå.

*

Innfor Jesus i Krybben og Jesus som Frelseren, er vi ikke alle *trengende, nødstedte?* Gir det seg da ikke selv

JULETALE

at vi i en slik universalsituasjon ikke kan forholde oss passive hverken sosialt, konfesjonelt eller ideologisk? *Det* ville være å stenge det lyset inne, som er der for å skinne! Kristus, lysets milde gave, er jo også født for dagens jord og dagens verden. Og denne verden, i all sin tro, mistro, vantro og utvortes goldhet står aldri *følelsesløs* overfor et givende hjerte eller en givende holdning — hvem som enn står bak.

Sett i lyset av *hele Julebudskapet* vil vi tross alt håpe og tro at få eller ingen i den Julekveld vi går imøte, kommer til å sitte *helt* frysende tomhendt og glemt foran sitt juletre — eller hva symbol de måtte ha for sin Jul. Julebudskapet med sine dyrebare åndsgaver er jo ikke som en presang som kan kjøpes, pakkes inn og navnermerkes. Det er en *s e n d i n g* fra Gud, fra *Den himmelske familie* til *den menneskelige*. Det går ikke veien om jordiske til ventende hjerter overalt på jorden. Kan vi ikke håpe eller tro på dette, seter vi et dristig spørsmålstegn ved Guds egen gjennomslagskraft som allgodhetens Far og *alle sjelers* iboende bilde.

*

Vi må m. a. o. nærme oss Julemysteriet som en *Lysets brytning* i den enkelte sjel, vel vitende om at vi ikke er kampens dommere, men selv utkjempere. — Så mangt kunne her tas opp, men plassen forbyr det. La oss i stedet vende oss til Juledagens evangeliebringer, Johannes — ikke ubegrunnet kalt «Lysets evangelist». For ham er Ordet, den annen person i Treenigheten, Lys. Og gjennom troens dynamiske kraft er det at *vi*, trass i vår timelighet og åndelige treghet kommer i kontakt med dette Lyset på alvor. For «Livet er lys», sier han (kap. 1).

Utfra denne spiritualitet eller åndsbetraktning er det da også at vi, stillet under Julemysteriet, må alliere oss med den nære og fjerne verden og hylde Guds komme til vår jord ved at vi også ærer dem han særlig kom for: *de nødstedte*. Være lysskjær i et mørke der våre «adresseløse venner» sitter og martres i ensomhet og nød — og venter. For merk, også de vil sitte i den mest utfordrende av alle netter og *vente* — som vi. Ikke alene på de nære, håndfaste gaver. Kanskje ennå mindre på den Jesus av Betlehem som noen hyrder på marken og noen andre fikk del i. Men på den miraklenes og Bergprekenens, Getsemanets og Golgatas lysende Messias — i en oppstandelsens og forklarelsens hele og fulle Julebudskap, der også de føler seg «innskrevet i mantallet»!

*

Til slutt *ét* kort apropos til den kjøpmannskapets og selskapelighetens ånd som i stigende grad har trengt seg inn i vår tradisjonelle julefestivitas. Igrunnen er disse noe grenseoverskridende utfoldelser nokså sekundære. Hele

Julemysteriet bærer jo i seg søskenbegrepene *gave* og *glede*. Og de er tilsynelatende begge på sin måte «gangbar mynt» såvel for den kristne som for den «profane» julesjel!

I Gud går disse to begrepene opp i dette ene: *Giver-gleden*. Og som et ekko fra Treenighetens gavekor og som et preludium til den ventende frelse, tonet denne gleden i sin fullhet i Marias hjerte i den første Julenatt, da hun satt med Verdens Lys på sitt morsfang. Og hun sitter der ennå for vårt indre blikk, med også *vår* verdens Lys på sitt evigunge fang — båret og tendt for alle ventende, søkende og finnende sjeler. Mange kan nok stritte imot, men den evige Gud vil være der med sin signende giverhånd, alltid. For hans innerste vesen er å gi — og hans høyeste gavevilje er ikke knyttet til noen annen høytid enn *nådens mottagende ja* og *sjelens takkende glede*. Og det er dette som er J u l.

EN ELV

Vi gjengir nok et dikt fra Odd Abrahamsens samling TIL FRANZ AV ASSISI:

*S*ynsrand i iskoldt vinterregn,
over mørkets grenverk,
det forte åndedrag av et dyr,
grådighet og føde.
En elv strømmer gjennom sand,
den lofter frem sin barndom,
der er ungsbogen,
der er busker et grønt streif.

ST. OLAVS REDAKSJON

TELEFON 20.72.26

eller 28.01.04.

Mannen født under Vektens

AV KARIN GULLERUD JOHANSEN O.P

Vera Henriksen: Blåbreen.
Aschehoug 1973.

Så er tredje bind av Vera Henriksens roman fra reformasjonstiden kommet, en velskreven bok med de samme gode egenskaper som de to foregående bind. Solid historisk viten danner grunnlaget for et levende og vederheftig tidsbilde. De store hendelser i 1560-årenes nordiske historie er med som en heller dyster bakgrunn, men holder seg på god avstand fra livet i fjellbygda Lom.

Det er likevel blitt en spennende bok. Forfatterinnen kan fortelle en historie så den river oss med. Vi følger hovedpersonen, Bent Jonsson, i livets små og store hendelser, i festeøl og bryllup, ved fødsel og død, på byferd og på reinjakt i fjellet.

Men det som gir boken spenning, er ikke bare de ytre hendelser, så dramatiske de enn kan være. Det er historien om Bent som menneske vi blir grepet av, denne mannen som har både dansk adelsblod og norsk bondeblood i sine årer.

Vera
Henriksen.

Vi har allerede fulgt Bent Jonsson gjennom to bøker. I første bind levde vi med i hans oppdagelse av farsættens og farens hjembygd, Lom. Annet bind tok oss med på utenlandsferd, på leting etter farens sanne vesen, denne far som døde da Bent bare var tolv år gammel. Det står for ham at kjennskapet til faren vil gi ham nøkkelen til hans eget liv.

I tredje bind er han vendt tilbake til Lom for å gifte seg med den unge Anne Glømsdøl som han har et barn med. Han har fart vidt omkring, og han har smakt noe av det livet kunne by ham. Prestelært er han, men vil ikke være hverken prest eller universitetslærer, og for Annes skyld har han gitt avkall på å bli adelsmann og godsherre i Danmark.

Bent ønsker å holde sitt ekteskapslofte og gjøre rett mot Anne, og han vil skape fred i hjembygda. Slik mener han å løfte arven etter faren.

historien om Bent som menneske vi ikke er så enkelt, og det ikke bare på grunn av ytre motstand. Vanskelighetene ligger først og fremst i ham selv, i hans eget sinn. Han er født under Vektens tegn, himmelens mest tvetydige tegn, sier slottsherren på Bergenhus, Erik Rosenkrantz, til ham. Vekten, som står for fredsommelighet, rettferdighet og ro, bærer også navnet Skorpionens Klør, og da står tegnet for voldsomhet, hovmod og makt gitt mennesket til å ødelegge seg selv. Bent skal få sanne at dette bilde bare passer så altfor godt, og de

to sidene av hans vesen tar skikkelse for ham.

Nattmennesket i ham er i slekt med farbroren Sylfest som kalte seg fandens prest, mens det lyse og varme i ham er fra faren som var Guds prest. Linjen fra Sylfest føres videre til Amund, søskenbarnet som Bent føler seg både tiltrukket og frastøtt av, og som han kjenner som sin bror. Samværet med ham frigjør ukjente krefter i Bent og en villskap han ikke ante han eide. Tvillingsøsteren Live representerer arven fra faren. Hun ble drept av Sylfest, men hennes dunkle ord

Ingvar Haddal: Dette tror de.
Gyldendal Norsk Forlag.

står i Bents beste stunder for ham som løsningen på hans vanskeligheter.

Det er i forholdet til Anne at Bent oppdager at noe er i veien. Kjærlighet og begjær, ømhet og brutalitet kjemper om overtaket i ham. Det er farens kamp om igjen. Han greide ikke å forsone kjærligheten til Gud med det begjær han følte for hustruen Magdalene, og gikk til grunne på det. Bent kjenner at han skulle føre denne kampen videre, men han vegrer seg.

Under bryllupet med Anne får Bent håndgripelige bevis på det hat en del av bygdefolket nærer for ham, og han kjenner hvordan kulden biter seg fast i hans sinn.

Efter hvert merker han at han er kommet bort fra den kurs han hadde ment å følge, og han kjenner det som en lettelse da han blir liggende værfast under en jakttur i fjellet. Det er så mangt han skulle ha tenkt over og greid ut for seg selv: forholdet til Anne, til Amund, til presten som han må hjelpe... Men oppgjøret går lenger enn han hadde tenkt. Der, i farens vesle steinbu, som Sylfest hadde brukt, tar tankene form av anklagende skikkelser. Alle han har sveket, gjort urett imot eller sett ned på, tegner opp et bilde av ham som han nødvendig vil kjennes ved. Igjen er det faren og Live som peker på veien til fred, den fred Gud gir: våge å se sannheten om seg selv i øynene. Bare det gir fred, den fred som Bent så at faren eide, han som aldri vek tilbake for sannheten om seg selv. Men heden-skapet i Bent reiser seg mot denne lengselen etter fred. Han vil leve som det passer ham, uten hensyn og ansvar.

Dette oppgjør, der Bent har vunnet, men tapt, forandrer ikke hans liv i det ytre. Alt lykkes for ham; men han merker hvordan isbreen i hans sinn vokser. Anne kjenner det også, og de glir ubønnhørlig fra hverandre.

Men Bent får sanne at «Guds finger styrer oss også når vi ikke merker det», som en av personene i boken

N ei da, dette er ikke en bok om Palestina eller Israel. Den beretter om vårt hjemlige Jødeland med dets vrimmel av merkelige, fremmedartede navn: Zoar, Salem, Betesda, Ebenezer, Berøa, Filadelfia... Noen vil nå nikke forstående og si: «Aha, sekter!» Og det stemmer. Forfatteren, Ingvar Haddal, har tatt for seg det han i bokens undertittel kaller: Holdninger og retninger i norsk kristenliv. Nærmere bestemt dreier det seg om Norges kirke- og kristensamfunn, bortsett fra Den norske kirke, selv om den også streifes. Et kirkesamfunn han ikke beretter om, er den romersk-katolske kirke, noe man må være glad for, efter å ha vært vitne til den visitt han avlegger den i bokens siste kapittel: At de alle må bli ett. Den er et kirkesamfunn forfatteren tydeligvis ikke har noe forhold til. Det er protestantiske holdninger og retninger som interesserer ham.

Efter noe mer generelle kapitler tar forfatteren oss med til disse større eller mindre grupper av kristenfolk og gjør rede for deres egenart.

Det hele er lettlest og underholdende, skreve i en kåserende og flytende stil. At forfatteren er journalist, merkes. Han kan dette med å servere

sier. Tankene arbeider videre i Bent. Ved møtet med andre mennesker, og først og fremst i samlivet med Anne, når han frem til en dypere forståelse av seg selv og av de andre. Efter hvert forstår han også bedre kjærlighetens vesen. Den er større enn han hadde tenkt, og opptar i seg både ømhet og begjær, både det guddommelige og det jordiske. På samme måte skulle de motsetninger han sliter med i seg selv, og som også finnes hos andre mennesker, — hos alle mennesker, finner han ut, — de skulle kunne gå opp i en høyere enhet. Han ser til slutt at veien til fred ikke går gjennom dom over ham selv og over de andre, men gjennom tilgivelsen.

En verdifull og givende bok, som vi venter på fortsettelsen av.

et ikke umiddelbart tiltalende stoff på en appetittvekkende måte, og han forstår å gi sine alvorlige intensjoner en kvikk formulering. Men han går altså ikke av veien for å benytte Kanaans sprog fra tid til annen, riktignok efter først å ha forsvart og forklart denne noe eiendommelige terminologi. Sproget er jo noe av det som best karakteriserer en gruppe.

Haddals hensikt har ikke vært å gi en uttømmende beskrivelse av norsk kristenliv, — til det er knapt 140 sider for lite. Boken er ment som en første innføring i emnet, en innføring som kanskje kunne gi lyst til å søke videre opplysninger. Forfatteren kjenner sitt stoff, og han er glad i det. Han er glad i dette «troens folk» som han tilhører gjennom én gruppe i det, metodistene. Mot de gjengse karikaturer, laget av folk som ser det hele utenfra, setter han sitt eget, adskillig lysere bilde, tegnet med forståelse og kjærlighet. Dette kan Haddal gjøre fordi han ser det innenfra, en helt nødvendig forutsetning for å gi et sant bilde av noe, mener han.

Og hans korreksjoner kan være både nyttige og riktige. Bildet av norsk kristenliv er mer nyansert og mer positivt enn det karikaturene gir inntrykk av. Men han solidariserer seg så sterkt med dette «troens folk» at han synes å mangle motforestillinger. Men dem kan jo leserne komme med!

Boken gir stoff til mangehånde funderinger — kanskje ikke alle i forfatterens linje.

Eksistensen av alle disse små og store kristensamfunn som ikke alltid ser like blidt til hverandre, trass i ofte minimale forskjeller i lære, er noe av et tankekors.

Sr. KARIN GULLERUD
JOHANSEN O. P.

LITTERATUR

Se også side 368
og side 372

MODER ANTONIA

Den 19. november døde i St. Elisabethsøstrenes moderhus i Reinbek/Hamburg, provinsialforstanderinnen moder M. Antonia Berbuir, 69 år gammel. Hun ble født i Strassbourg/Elsass, men under den første verdenskrig flyttet familien til Berlin. I året 1925 trådte hun inn i St. Elisabethsøstrenes Kongregasjon i Oslo. Etter utdannelsen kom søster Antonia til St. Elisabeth Hospital i Trondheim. Her gjorde hun en stor innsats som operasjonssøster i 20 år. Så ble hun noen år forstanderinnen på St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem i Oslo, derefter forstanderinnen på St. Elisabeth Hospital i Tromsø og Trondheim. Av hennes 48 år i ordenslivet var 35 tilbrakt i Trondheim og Tromsø.

I 1965 måtte hun forlate Trondheim for å overta en enda større oppgave. Moder Antonia ble utnevnt til provinsialforstanderinnen for Elisabethsøstrene og måtte bosette seg i Oslo. Oppgaven var tung, særlig da tilveksten til kongregasjonen stadig går tilbake, sykdom og alderdom hos søstrene gjør seg mer og mer gjeldende. Moder Antonia tenkte på fremtiden og ville skaffe søstrene et pensjonist-aldershjem på eiendommen på Nordstrand, søstrenes hyttetomt. Byggeplanen lå ferdig, men Moder Antonia skulle ikke oppleve det første spadestikk. En alvorlig sykdom rammet henne. Etter flere måneders sykeleie døde hun fredfullt og hengiven i Guds hellige vilje. Hun ble gravlagt på søstrenes gravsted i Reinbek.

Rekviem-messen feires i St. Hallvardskirken den 12. desember kl. 19.30.

SPANIA OG VATIKANET

Det er ventet at Vatikanet og Spania vil begynne forhandlinger om en revisjon av det nåværende Konkordat mellom Den katolske kirke og Madrid. De fleste spanske biskoper anser det tyve år gamle Konkordat som foreldet og ønsker en oppmykning av forholdene. På informert kirkelig hold i den spanske hovedstad sies det at Vatikanet tar sikte på en nyvurdering av Kirkens stilling i Spania og av de spesielle privilegier som geistligheten har fått. Man ønsker videre å få en slutt på det forhold at general Franco har avgjørende innvirkning på utnevelsen av biskoper.

Mgr. Casaroli som ofte opptrer som en reisende ambassadør med spesielle fullmakter i utenrikssaker har nylig hatt viktige samtaler i Madrid med landets stats- og utenriksminister, samt med kirkelige ledere, blant dem erkebiskopen av Madrid, kardinal Tarancon.

SALIG TO PAV

Pavene Johannes XXIII. og Pius XII's saligkåring vil bli høytidelig feiret under Det Hellige År i 1975, mener den engelske Rom-korrespondenten Michael Wilson.

— Vi regner med å ha avsluttet våre undersøkelser for utgangen av desember, muligens tidligere, sier mgr. Magliocchetti, lederen for det kontor i Vatikanet som leder de inngående og kritiske studier.

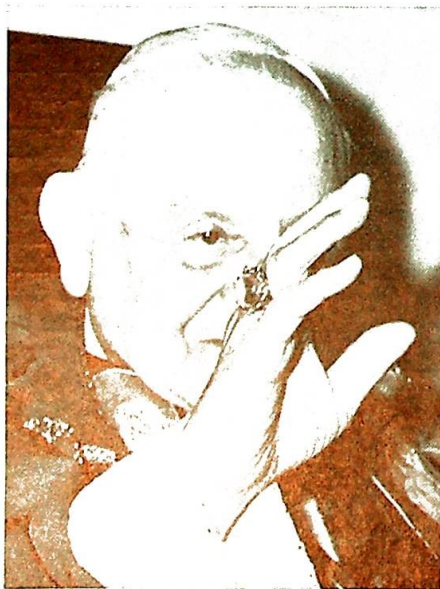
Biskop Magliocchettis rapport vil bli oversendt den kongregasjon som har ansvaret for disse sakene. Kongregasjonens anbefaling vil antagelig foreligge innen utgangen av 1974 eller i begynnelsen av 1975.

— Vi tror at de forskjellige rapporter vil anbefale saligkåring, sier en av biskopens medarbeidere. Han legger til:

Undersøkelsene inntil nå har gitt positive resultater på alle hold.

Det er nå åtte år siden pave Paul VI. meddelte under Konsilet at han hadde gitt ordre om at den langvarige kanoniseringsprosessen skulle innledes for hans to forgjengere i paveembedet.

De nøye undersøkelsene rundt Johannes XXIII's 84 år lange liv har ført den prest som ble oppnevnt som «sakens aktor» Europa rundt. Det var fransiskanerpater Cairoli, og de uttalelser og erklæringer han har samlet på sine reiser omfatter 25 bind på hver mellom 300 og 400 sider.

Johannes XXIII.

KÅRES ER I 1975?

Pius XII.

Pater Cairolis reiser har blant annet ført ham til Sotto il Monte hvor Johannes XXIII. ble født, til pavens sekretær, den nåværende erkebiskop Capovilla i Loreto, til Tyskland hvor for eksempel Franz von Papen ble intervjuet, til Lissabon, til Paris og til Dublin.

von Papen ble bedt om å uttale seg om den gamle pave, den daværende delegat Roncallis arbeide for jøder i Tyskland, i Frankrike fikk Vatikanets mann en erklæring fra president de Gaulle om hvordan Roncalli hadde arbeidet etter den annen verdenskrig for å renske navnene til 40 franske biskoper som uten grunn var beskyldt for å ha samarbeidet med nazistene under okkupasjonen, i Irland fortalte biskop Ryan av Clonfert ting han kjente til, det var blant annet han som lærte den gamle pave engelsk.

Listen over personer man har oppsøkt og fått uttalelser fra virker endeløs. Og sakene varierer, som vi alt har nevnt, fra større saker til små detaljer, fra jødeforfølgelsene i Tyskland til pavens brev med å lære nok engelsk til å kunne bruke dette sproget ved enkelte offentlige opp-tredener.

En av de som man stilte spørsmål til var den nåværende pave, Paul VI. som hadde inngående kjennskap til begge sine forgjengere. Pave Paul tjenestegjorde i mange år i Statssekretariatet. Det var Johannes som utnevnte ham til kardinal og til erkebiskop i Milano.

NYHETER

Den kjente teolog, dr. Lukas Vischer, har tatt til orde for at også ikke-katolske kristne tar del i Det Hellige År 1975 i Rom. I en artikkel i siste nummer av tidsskriftet Protestant Life sier dr. Vischer (som er formann i Kirkenes Verdensråds Faith and Order-kommisjon) at en slik oppslutning bør finne sted hvis jubelåret får en form som også kan godtas av ikke-katolikker. De krav som ifølge dr. Vischer må stilles er bl. a. at pave Paul ikke fremsetter noen dogmatisk erklæring som er uakseptabel for ikke-katolikker og at man forsøker å unngå uttalelser som betyr en invitt til protestantene om å vende tilbake til den romersk-katolske kirken.

*

Antall katolikker i Kina er ukjent, men enkelte tall finnes. I Peking er det mellom 5000 og 6000 katolske kristne med en biskop, 20 prester, 30 ordenssøstre og rundt 20 teologiske studenter. De siste utdannes etter et langtidsprogram på 15 år av fem heltidsansatte og presteviede lærere. Disse oppgaver finnes i siste utgaven av det lutherske verdensforbundets nyhetstjeneste som også forteller at de yngre av ordenssøstre arbeider på sykehus. Katolske gudstjenester har siden november 1971 blitt holdt regelmessig i en kirke i byen, liturgien er i sin helhet på latin og bærer ikke preg av den fornyelse som har funnet sted i og med Konsilet. De fleste av de som kommer i disse messene er utlendinger, mange av dem afrikanere. Den første protestantiske gudstjenesten etter kulturrevolusjonen hvor utlendinger hadde adgang ble holdt i påsken 1972, også der er de fleste besøkende utlendinger. Antall protestantiske kristne i Peking oppgis til omkring 500.

*

En uttalelse om Mozambique har patriarken av Lissabon, kardinal Antonio Ribeiro i prinsippet fordømt «all bruk av vold samt enhver urettferdighet og undertrykkelse». Patriarken bekrefter at han fra biskopkonferansen i Mozambique har mottatt en redegjørelse. Her opplyser biskopene at de alt 31. mars, tre måneder før Londonavisen Times rapport om voldsåden i Wiryamu, skriftlig henvendte seg til den portugisiske generalguvernøren i Mozambique for å få greie på hva som hadde hendt. Biskopene protesterte mot et hvert overgrep, enten de gjøres av geriljastyrkene eller av regjeringstroppene.

Kardinalen siterer i sin uttalelse det svar som generalguvernøren den 3. april ga biskopene. Det heter i dette: «Ulykkeligvis kan overgrep forekomme i områder hvor terroristene lever blant sivilbefolkningen og til og med støttes av de sivile. Man foretar imidlertid stadig undersøkelser, og overgrep straffes av de militære myndigheter.» Den 19. august utsendte Portugals forsvarsdepartement en uttalelse om den siste undersøkelsen: «Enkelte avdelinger har i det minste ett tilfelle i strid med gitte ordre begått klanderverdige handlinger i en by...» Den 30. august svarte biskopene med å gi uttrykk for sin avsky for hver eneste voldsåd hvor igjennom menneskers liv og rettigheter krenkes.

Kardinalens uttalelse motsier kraftig alle påstander om at de katolske biskoper i Mozambique ikke har kjent til de overgrep som ble begått eller ikke vil uttale seg offentlig om dem.

GI ET GAVEABONNEMENT

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.:	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullemchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			18.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07		9.30	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35 Eikeli kirke		8.30 19.00	10.45 9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214 <i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		8.45 19.00 6.15	11.00 — —
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604 <i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487		19.30 8.00	11.00 —
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1.VII—31.VIII) <i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		19.00 8.00	11.00 —
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

TANKER FØR JUL

Av Frater Ignatius.

1) *Historien gjentar seg ikke.* Den er unik. Likevel, i sine utallige variasjoner og utforminger dreier den seg kun om ett forhold: det mellom Gud og menneske. Dette forhold er verdenshistoriens tema. Som i menneskelivet så også på historiens brede plan: Gud griper etter oss, og vi unnviker; mennesket strekker seg ut mot Gud, og Han er ikke å finne.

Men når de to engang møtes, oppstår en pakt som er ubrytelig. Ikke på grunn av vår trofasthet, men fordi den annen part er Gud, vår Skaper. Han bryter ikke sin pakt, — vi kan stole på Ham.

Hoseas, profeten, kom til denne innsikt via de erfaringer han gjorde i sitt eget liv. Hans hustru var ham utro. Likevel kunne han ikke la være å elske henne, tilgi henne og være henne tro. Da er det at profeten i ham innser betydningen av hva som er skjedd: hvis barmhjertig kjærlighet står høyere enn rettferdighet i våre liv, hvor meget mer er det da ikke tilfelle hos Gud? — Slik finner vi i en av det gamle Testamentets siste bøker en åpenbaring som fører oss like over i det Nye, hvor Kristus viser oss denne Guds ansikt.

All historie før Kristus venter på ham, ser frem til hans komme i en slags anelsens visshet. All historie etter Kristus minnes ham og ser frem til hans snarlige gjenkomst.

Historien er en kontinuerlig advent.

2) De aller første forløpere for Menneskesønnen tilhører en særdeles svunnen og ugjennomtrengelig tid. Hvem var Noa? Han var en rettferdig i Guds øyne, og derfor ble han valgt til å være en ny stamfar for en ny menneskeslekt. Vi trenger ikke å vite mer. Bibelen gir alltid tilstrekkelig informasjon, hvis vi bare forstår å stille de rette spørsmål. — Gud etablerer med Noa en pakt som han ikke vil bryte. Den er av en naturlig og kosmisk karakter: Skapningen skal vitne om Skaperen, vise Hans storhet og herlighet. Årstidene veksling skal antyde Hans trofaste forsyn. «Herefter skal — så lenge jorden står — sæd og høst, frost og hete, sommer og vinter, dag og natt, aldri opphøre.» Menneskene skal finne Gud gjennom denne naturlige, kosmiske pakt, og regnbuen er dens segl. «Min bue setter jeg i skyen, og den skal være et tegn på pakten mellom meg og jorden.» Det er en naturlig åpenbaring, gitt til alle mennesker. (De folk som ikke lever under den jøde-kristne åpenbaring tilhører ennå den kosmiske pakt.)

Denne nye og gode start ble fra menneskets side besvart med Babels tårn: et forsøk på å rekke opp til Gud, — å bli Ham lik. En ny variasjon over det samme gamle tema!

Så blir det å begynne på nytt igjen. Gud velger seg også denne gangen de som er rettferdige i Hans øyne: Patriarkene Abraham, Isak, Jakob. Pakten med Abraham er en pakt med hans

slekt. Jeg vil gjøre deg til et stort folk, og i deg skal alle jordens slekter velsignes.» Og Abraham trodde på Herren, og det ble regnet ham til rettferdighet. Nettopp Abrahams holdning, hans *tro*, er paktens betingelse, sett fra menneskets side. Det er i kraft av sin tro at Abraham er alle troendes far. Det er hans slekt som blir «Guds folk», Israel. Jødene på Jesu tid regnet seg som Abrahams barn.

Genesis (første Mosebok, som omhandler patriarkenes historie, er en skole i tro. Og slik er den ment. De bibelske teologer har et historiesyn som vi kan forstå i denne sammenheng. Hele beretningen om Israels historie er sett fra en troens synsvinkel. Det som teller i teologens øyne er begivenhetenes dypereliggende og egentlige mening, som jo alltid er individets så vel som menneskeslekten forhold til Gud. Israel svikter paktens pakten igjen og igjen; de vender seg til fremmede guder, avguder. Men Gud er hele tiden nærværende. Han holder sin del av paktens pakten. Derfor gis det alltid en ny start.

Dette gjelder både enkeltpersonen og hele folket, individuelt som kollektivt. Herved blir Israels historie levende og uhyre relevant lesning for oss. Den sier hvorledes Gud leder oss fremover mot en realisering av Hans rike; hvorledes menneskeslekten, som er Adam, fremdeles er en enkelt person, Israel, overfor Gud. (Fristelsen er der alltid til å tolke det mytiske og symbolske rasjonalistisk. Adam er nemlig ikke en historisk person: han er hver og en av oss. Vi har alle spist av eplet. Skapelsesakten og frelsesakten er en og samme prosess.)

Aldri er paktens pakten mellom Gud og mennesket Han skapte blitt gitt et mer intimt, personlig og direkte erotisk uttrykk enn i Salomos Høysang. Dette skrift er vel av profan opprinnelse, en bryllupssang. Men når den er blitt tatt med både i den jødiske og den kristne kanon, er det fordi man teologisk sett benytter dens billedsprog symbolsk og allegorisk. Høysangen er skrevet som en dialog mellom brud og brudgom, utlagt som Gud og Israel, Kristus og Kirken.

Brudgom: Som en lilje blant torner er min elskede blant de unge kvinner.

Brud: Hør, der er min elskede! Se, der kommer han springende over fjellet. Min elskede ligner et rådyr eller en ung hjort. Se, der står han bak vår vegg; han kikker gjennom vinduene. Jeg tok fatt i ham, og jeg slipper ham ikke før jeg har ført ham til min mors hus, til hennes kammer som fødte meg. — Min elskede er min, og jeg er hans. Hans venstre hånd er under mitt hode, og hans høyre favner meg.

Man trenger vel neppe å tilføye at høysangen, Canticum Canticorum, har vært en inspirasjonskilde for utallige traktater i mystisk teologi!

*

Det nye Testamente utgår ikke direkte fra det gamle Tes-

tamente, men fra den perioden som ligger i mellom (den såkalte *intertestamentære* perioden). Det vil si de to hundre år som ligger mellom Daniels bok og Jesus. Den religiøse utviklingen i Israel i denne tiden tok en svært eskatologisk vending. Man aner at Gud vil gi historien et drastisk og endelig slutt oppgjør: Israels fiender skal tilintetgjøres, og Guds Messias skal opprette gudsriket på jorden, — en evig og himmelsk bankett står for døren.

Men de gode jøder oppfattet dette på en heller dennesidig måte. De ventet en politisk og sosial løsning mer enn en religiøs og moralsk. Så da Guds salvede («Kristus») endelig var en av dem og forkynte et rike som ikke er fullt så meget av denne verden, ble han simpelthen ikke gjenkjent.

(Forts. s. 370)

Jule- og nyttårs gudstjenester

ST. OLAVS KIRKE, Akersvn. 1. Tlf. 20 72 26.

Julaften: Kl. 24.00: Midnattsmesse ved biskop Gran.

1. *juledag:* Kl. 9.30, 11.00, 19.00: Messe.

I høymessen preker biskop Gran.

2. *juledag:* Kl. 11.00: Messe.

Nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkeandakt med preken ved biskop Gran.

1. *nyttårsdag:* Kl. 11.00: Messe.

ST. HALLVARDS KIRKE, Enerhauggt. 4.

Fredag 21. des.: Kl. 18.30: Botsandakt og anl. til skrifte. Deretter aftenmesse.

Lordag 22. des.: Kl. 17.00—19.00: Anledning til skrifte.

Søndag 23. des.: Messe som på vanlige søndager.

Mandag 24. des. — julaften: Kl. 14.00: Barnegudstjeneste med messe og kommunion. St. Hallvard guttene synger. Barna anmodes å ta med sin gave til barna i Vietnam (Caritas innsamling).

Kl. 23.00 (MERK TIDEN): Midnattsmesse.

Tirsdag 25. des. — 1. juledag: Kl. 08.35: Fromesse. Kl. 09.30: Messe i kapellet hos St. Elisabethsøstrene, Urtegt. 31. Kl. 11.00: Høymesse. Kl. 18.00: Aftenmesse.

Onsdag 26. des. — 2. juledag: Kl. 09.30: Messe hos Elisabethsøstrene. Kl. 11.00: Sangmesse. (MERK: Idag ingen fromesse eller aftenmesse i kirken.)

Mandag 31. des. — nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkeandakt ved biskop Gran i St. Olavs kirke som fellesgudstjeneste for alle tre kirker i Oslo.

Tirsdag 1. jan. — 1. nyttårsdag: Kl. 09.30: Messe hos Elisabethsøstrene. Kl. 11.00: Høymesse. (MERK: Ingen fromesse eller aftenmesse i kirken.)

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Søndag 23. desember: Vanlige søndagsmesse-tider.

Mandag 24. desember: Kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. *juledag:* Kl. 11.00: Høymesse. Kl. 18.30: Fransk messe.

2. *juledag:* Kl. 11.00: Messe.

Søndag 30. desember: Vanlige søndagsmesse-tider.

Mandag 31. desember: Kl. 08.00: Morgenmesse.

Nyttårsdag 1. januar: Kl. 11.00: Messe.

GREFSEN KAPELL, Gladsvei 23.

Julaften: Kl. 23.00: Midnattsmesse.

1. *juledag:* Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 11.00: Stille messe.

2. *juledag:* Kl. 09.30: Stille messe. Kl. 11.00: Høymesse.

MARIAKIRKEN, Nyveien 17, Stabekk.

Julaften: Kl. 15.30: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. *juledag:* Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse (engelsk).

2. *juledag:* Kl. 08.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Nyttårsaften: Kl. 18.00: Aftenmesse.

Nyttårsdag: Kl. 08.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse. OBS.: Ingen aftenmesse.

EIKELI KIRKE

Julaften: Kl. 14.30: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse (engelsk).

1. *juledag:* Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

2. *juledag:* Kl. 09.30: Høymesse.

Nyttårsdag: Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

LUNDEN KLOSTER

Julaften: Kl. 12.45: Høymesse. Kl. 18.00: Vesper. Kl. 23.00: Matutin. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. *juledag:* Kl. 12.45: Høymesse. Kl. 18.00: Vesper.

2. *juledag:* Kl. 18.00: Høymesse. Kl. 18.40: Vesper.

WERA

Av E. B. Holst.

Det er ikke så ofte en psykologistudent konverterer til katolisismen, heller ikke at psykologer skriver lyrikk. — Men i høst debuterer Wera Sæther med en diktsamling på Dreyer. Diktene ble til etter notater, opprinnelig skrevet ned i prosaform, — selv mener Wera Sæther at noe av hennes lyrikk ennå er uferdig i formen. Men stoffet har vel presset på, villet frem.

«Barnet og Brødet» kaller hun boken. Det er barnet i det voksne menneske hun er opptatt av, barnet som ligger skjult i oss alle. Brødet er næringen for barnet, den åndelige næringen, som omfatter næring også i religiøs betydning: brødet i nådverden.

Wera Sæther avsluttet sitt psykologistudium i vår. Under studiet har hun i flere perioder praktisert ved et psykiatrisk sykehus — og der opplevet menneskers angst, nød og tunge ensomhet på nært hold. For henne ble det til rik erfaring, som hun ønsker å gi uttrykk for i sine dikt. «Ikke bare angsten, men også håpet,» som hun selv sier. I diktet «Bare en bønn» skriver hun bl. a.:

JULETREFESTEN

for barn av begge menighetene i Oslo holdes i år i Akersvn. 5 **lørdag 5. januar** kl. 17.
Entré kr. 5.

SÆTHERS DIKT

Jeg skal bære deg, barn —
Du er tung for min kropp
og suger meg for all kraft...
som var jeg en lysende klippe
en voksen som visste en vei...

Men jeg er bare en stille bønn
om å bli båret selv
Det er skygger
på veiene
Overalt
er det ukjente stemmer.

Som ung pike hadde hun i ulike sammenheng gitt uttrykk for et nærmest ateistisk livssyn. Livet var kanskje meningsløst. — Under et studieopphold i Frankrike støtte hun, «tilfeldigvis», på Kirken. Siden slapp tanken på den aldri taket på henne. Etter en tid ba hun om undervisning og ble opptatt for et par år siden.

Diktsamlingen bærer bud om et dypt engasjement i Kirken. I «Til kirken» heter det:

En gang skal jeg tre inn i
Din kirke
Engang skal jeg virkelig
være...

Kirkens fellesskap —
Mitt blikk skimter det
og min tanke grunner over det

Jeg dras inn
av en sterk makt

Er Du
så virkelig.

I «Din gave» heter det:

Å være i kirken
feste sine røtter
i et evig håp.

Dens veldige Ja
en gjenklang av Ditt eget Ja
på Skapelsens morgen
da Du så på Ditt verk
og elsket det.

Kirken er den mor
som har glede å gi
Gleden er hennes vakreste barn.

Samlingen er delt inn i avsnitt, et av dem består av kjærlighetsdikt; svært mange av diktene har religiøst motiv. En rekke av dem er små dikt med korte linjer, men rike på innhold. Formen har å gjøre med at hun føler seg som debutant, sier Wera Sæther. Men meget i denne diktsamlingen er langt fra å være uferdig eller diletantisk.

Et av de mest fullkomne diktene er kanskje «Ordet».

Ord —

hugg deg
inn i meg!

hent
mine skatter!

hell ut
min vin!

Bær meg
inn i din ild!

bryt meg
ut av meg selv

så jeg engang
blir til!

Der er dikt om glede — tillit — tro,
dikt som er blitt til i stillhet og eftertanke. Mange av diktene er bønn. Lovsangens og tilbedelsens bønn, ef-

tertankens bønn, bønn om menneskers nød og lidelse. —

I alt som lider
lider Du
for alt som lider
er Du legedom.

(Forts. neste side)

Kontingenten for 1974

bes vennligst betalt i januar. Et innbetalingskort vil da bli tilsendt separat i posten.
Takk for dette året og vel møtt i det nye!

ST. OLAV's eksp.
Akersv. 5, Oslo 1

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	} Oslo
Lunden kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Olavs kirke	
Bispegården	} Arendal
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hønefoss
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	
St. Mikals prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	
St. Olavs Kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Det er den siste uken

før jul — fra mandag 17. t.o.m. fredag 21. desember — at vi har åpent til kl. 18. — Lørdag 22. desember til kl. 15.

Velkommen til en liten hyggelig julehandel!

ST. OLAV BOKHANDEL
Akersv. 5, Oslo 1 - Tlf. 20 72 48

Wera Sæthers dikt

(Forts. fra forr. side)

Lær meg å være
lidelse i Deg og legedom av Deg
midt i menneskenes navnløse mørke.

Du alene er lidelse
som leger.

En kan undre seg over at en så ung
katolikk har fått del i så meget av
de skatter Kirken rommer. Mon ikke
m a n g e vil kunne finne glede — og
næring — i denne diktsamlingen, også
de som vanskelig kan forstå en så
inderlig forbundethet med Kirken?
Meget kunne være v e l v e r d å sitere
ennå. — Så mange fine, vare, dype,
inderlige dikt er der. La oss slutte
med «Gledesbudet»:

Å si Gud til menneskene
er å si dem at de er elsket.

Mer enn det trenger de ikke vite
for å leve.

Men det trenger de.

Budskapet om gleden er det vi trenger
for gleden frigjør Mennesket i oss.

Hvor ofte har ikke Guds budbærere
glemt
at det var glede de skulle gi?

Tanker før...

(Forts. fra s. 367)

3) I det nådens år 29/30 høres en røst ropende fra Jordans bredder: «Omvend dere, for himlenes rike er nær».

Dette er den siste forløper for Messias. Det er Jesu egen fetter og jevnaldrende som er hans siste herold: Johannes, kalt Døperen. Kirken har alltid sett ham som adventens sentrale skikkelse. Våre evangelister begynner jo også alle med ham. Hans kall var å forberede Israel på å motta Kristus, Guds Salvete. Vi kan vanskelig forestille oss hva Døperens forventninger til Messias var lik. Han hadde hørt Faderens vitnesbyrd da Jesus ble døpt, men siden finner vi at han søker mer visshet. «Johannes sendte disipler til Jesus for å spørre ham: Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen? Jesus svarte: Fortell ham hva dere har sett! Blinde ser, døve hører, og evangeliet blir forkynt for de fattige.» — Vi velger å tro at da Johannes Døperen kort tid etter falt for Herodes' sverd var det i viss-

heten om å ha sett ham hvis vei han selv var kommet for å rydde.

*

4) «Han som var, som er og som kommer.» Slik søkte gresk grammatikk å uttrykke at Jesus Kristus er historiens sentrum. Han var i Gud før verden og historien ble til. Han ble selv menneske i tidens fylde. Og engang skal han komme igjen. Derfor lever vi ennå i en advent. Men i Kristus er Guds rike allerede kommet på jord, og i Kirken, Guds folk, vokser det ved den Hellige Ånd.

Allerede, — men ennå ikke. Derfor ber vi i troen på Herrens gjenkomst: «Komme ditt rike». For de første kristne var denne bønn i Fadervår uhyre sentral. De ventet en umiddelbar gjenkomst. Vi har nå vennet oss til å se Kirkens historie som en viktig del av gudsrikets realisering, dog uten at denne kan erstatte hans annet komme. Han kommer, og i det øyeblikk vi ikke venter ham.

«For oss mennesker og for vår frelses skyld steg han ned fra himmelen», og for dét skylder vi ham vår kjærlighet.

Drammens malerforretning

Inneh. Asbjørn Gundersen

Tif. 83 19 16 - 83 33 32

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

American Foto

SPESIALFORRETNING I FOTO OG
RAMMER

Engene 4 - Tif. 83 11 45

Fillial: Tollbodgt. 16 - Tif. 83 65 65

ARENDAL

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tif. 13 056

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD

EDVARDSEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

FILM . . .

(Forts. fra siste side)

bear a strange fruit», kommer selv-sagt ikke på langt nær opp mot den opprinnelige versjonen, men det føles allikevel riktig å la Diana Ross synge dem, i stedet for å gripe til en eldre innspilling. Det er jo hele tiden tale om en gjenfortolkning, og Diana Ross gir et så levende og helhetlig bilde av sangerinnens skjebne at hennes skikkelse får en verdi i seg selv. Særlig er hennes spill i de scenene hvor Billie er mest henfallen til morfin, så ekte at det nesten blir litt for mye av det gode. Det er hun som så absolutt bærer hele filmen, og bipersonene er temmelig likegyldige. Diana Ross er en utrolig sjarmerende og meget rik skuespillerinne, — dét får hun i hvert fall vist i denne filmen. At hennes sang ikke kan sammenlignes med Billie Holidays egen, ville det være urettferdig å bebreide henne.

Filmens halvdokumentariske preg er ikke alltid like vellykket: Den forsøker å vise utvalgte scener fra Billie Holidays liv, med en slags still-bilde-resyméer innimellom, og dette virker lite enhetsskapende. Men alt i alt må det sies at Lady Sings the Blues er en betagende film om et fascinerende menneske, tolket av en sjelfull og begavet skuespillerinne.

P. H.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 9. januar: Messe i St.
Olavs kirke kl. 19.

Deretter julemøte i forenings-
lokalet.

Alle interesserte damer er vel-
komne.

OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

OSLO

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider
Tif. 21 69 06

TASEN BOK- OG PAPIR A/S ERLING THORNE

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24
33 55 25

Telegr.adr.:
Rustfriknut

OSLO

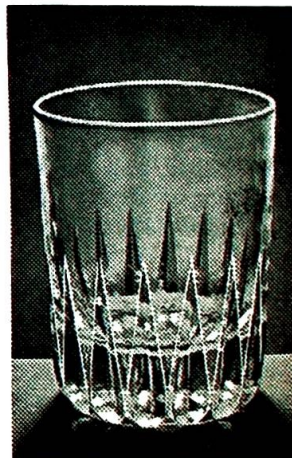
KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TOYENGT 2 Oslo

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Pactofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og stø i
formen.

..Et alle tiders all-round glass..
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot
postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

ORIGINAL SELV BIOGRAFI

Olaf Gulbransson. Det var engang. Ny, utvidet utgave. Dreyer.

Ikke bare som selvbiografi, men som bok overhodet, er Olaf Gulbranssons «Det var engang» sikkert et av de mest originale verk i vår litteratur. Ikke bare fordi hver person og hver situasjon er tegnet med uforglignelig treffsikkerhet, men fordi tegninger og den håndskrevne teksten danner en fullkommen enhet, — begge like duggfriske, originale og naturtro, som Mentz Schulerud sier i sin innledning til denne nye utgaven.

Olaf Gulbransson skapte seg et stort navn ute i verden, men tvers igjennom all berømmelse var og ble han det helstøpte, varmhjertede, impulsive naturbarnet vi møter i hans inntagende beretning fra barne- og ungdomsårene. Det spørs om vi eier maken til barne-skildrer, — og det samme kan vi si når vi kommer til hans skildringer fra Nordmarka. Han tryller frem naturen og de menneskene han møter på skauen på en måte som vi må tilbake til P. Chr. Asbjørnsen for å finne sidestykke til. Etter noen kostelige glimt av livet på «moen» blant rendyrket «Kristiania-ramp», møter vi så

hans kunstnerverner i Kristiania, — kretsen omkring Knut Hamsun og Edvard Munch, Chr. Krohg og Ludvig Skramstad, Sven Elvestad og Bjørn Bjørnson. I disse årene, da han vinner et navn som tegner, skaper han de udødelige karikaturene av kjente menn som Gunnar Heiberg karakteriserte slik: «De ligner menneskene bedre enn menneskene selv».

Olaf Gulbransson skrev i sin tid en fortsettelse av boken på tysk: «Und so weiter —». Når denne aldri er kommet ut på norsk, skyldes det at den for størsteparten handler om tyske forhold og personligheter, — etterat han var blitt en kjent tegner, bodde jo Gulbransson helt fra 1902 til sin død for det meste i Bayern. Men endel festlige avsnitt om kjente nordmenn er føyet inn i den nye utgave av «Det var engang —», som dermed er ført frem til 1923 og slutter med en kostelig skildring av Gulbranssons bryllup med Dagny Bjørnson.

Den nye utgaven markerer således et dobbelt jubileum: Han ville i år ha fylt 100 år — og kunnet feire gullbryllup.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.

LADY SINGS THE BLUES

Den store blues-sangerinnen Billie Holidays liv er blitt gjenstand for filmatisering. Grunnlaget for filmen er selvbiografien som Billie Holiday skrev kort tid før hun døde i 1959, nedbrutt av narkotikamisbruk og forfølgelser. Boka hadde titelen «Lady Sings the Blues», og dette er også blitt valgt som tittel på filmen.

For den som ikke har lest Billie Holidays egen skildring av sitt liv, er det selvsagt vanskelig å gjøre seg opp noen mening om i hvilken grad regissøren Sidney J. Furie er trofast mot den. Spørsmålet er da heller ikke så veldig interessant, i og for seg, for det må jo i alle tilfeller bli tale om en gjenfortolkning av den store sangerinnens kunst og kanskje også av hennes livsskjebne.

Resultatet er i alle fall en på mange måter betagende og sterk film om et liv i elendighet, fattigdom, fornedrelse og narkotikamisbruk, men også i kunstnerisk storhet og berømmelsens berusende glans. Grunnen til Billie Holidays nesten legendariske berømmelse, ligger vel ikke bare i hennes kunst, men også i dét at hun på mange måter var et symbol på negrenes skjebne i det amerikanske samfunnet, samtidig som hun var virkeliggjørelsen av deres innerste drømmer om ære og berømmelse. Filmen forsøker å formidle noe av det som det å være svart i Amerika, innebærer av forsmedelse og ydmykelse, men denne delen av skildringen blir svært episodisk preget, og man får ikke oppleve i tilstrekkelig grad den daglige fornedrelse som en svart amerikaner må gjennomleve, også i dag.

Diana Ross gir en ypperlig fremstilling av den svarte sangerinnens person. Hennes tolkning av Billie Holidays mest kjente sanger, som «God bless the child» og «Southern trees

(Forts. s. 371)